

Nr 24

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner
angående viss offentlighet i riksdagens utskott.*

Ärendet

I detta utlåtande behandlas de likalydande motionerna I: 34 och II: 51. Texten är tryckt i första kammaren.

Motionärer är i första kammaren herrar Ahlmark (fp) och Fälldin (cp) samt i andra kammaren herrar Ullsten (fp) och Gustavsson i Alvesta (cp).

Hemställan avser: »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att grundlagberedningen ges tilläggsdirektiv att i samband med den förestående totala grundlagsreformen överväga och utforma regler som möjliggör öppna hearings i riksdagens utskott».

Frågans behandling vid 1967 års riksdag

I motioner vid förra årets riksdag av samma ledamöter, som väckt de nu föreliggande motionerna, begärdes »sådana åtgärder att den nu arbetande grundlagberedningen kommer att utreda förutsättningarna för regler om rätt till offentliga utskottsfröför (hearings) i riksdagen».

Utskottet redogjorde i sitt utlåtande (nr 17) för gällande rättsläge beträffande offentlighet eller lyckta dörrar vid sammanträden med riksdagens kamrar och utskott, tidigare överväganden i dessa ämnen, praxis beträffande utomstående deltagande vid utskottssammanträden samt utskottens möjligheter att inhämta uppgifter utifrån. Här hänvisas till denna redogörelse utan upprepning. För egen del yttrade utskottet:

»Att på sätt i förevarande motioner åsyftas ge utskotten möjlighet att även hålla offentliga sammanträden, främst för utfrågning av inkallade personer, skulle enligt utskottets mening inte medföra några fördelar för riksdagens arbete. Den nuvarande ordningen har visat sig fungera så väl, att någon ändring ej är påkallad. Utskottet finner inte skäl för en utredning utan hemställer» om avslag på motionerna.

Utlåtandet var enhälligt och godkändes av kamrarna.

Motionerna

I motionerna lämnas till en början en utförlig redogörelse för hearings i USA. Därefter skisserar motionärerna hur ett motsvarande institut i den svenska riksdagen

dagen skulle kunna utformas. De betonar att åtskilliga detaljer förtjänar att diskuteras och att många alternativa lösningar är möjliga.

Beräffande användningen av öppna utskottsförhör anför motionärerna:

Öppna hearings bör inriktas på att ge riksdagens utskott de sammanfattande och kompletterande upplysningar som kan behövas utöver den skriftliga information som kommer utskottet till del. Som uppgiftslämnare bör inbjudas såväl ämbetsmän som företrädare för intresseorganisationer och liknande, men även oberoende experter och andra som kan tänkas ha värdefulla upplysningar eller synpunkter att redovisa. Vid behandling av motioner kan det vara värdefullt att höra motionäre(r)n(a).

I vilken utsträckning hearings bör hållas är i hög grad avhängigt av hur mycken tid utskottsledamöterna är beredda att offra. Det förefaller rimligt att börja i relativt blygsam skala och därefter utvidga antalet hearings i den mån erfarenheterna är gynnsamma. Med tanke på de många parallellinstitutionerna i det svenska statskicket är det knappast anledning att eftersträva den stora volym av hearings som förekommer i den amerikanska kongressen.

Om publicitet uttalar motionärerna följande:

Liksom i den amerikanska kongressen är det i de svenska utskotten lämpligt att arrangera såväl öppna som slutna hearings. De senare bör främst komma i fråga då ärenden avhandlas som rör rikets säkerhet eller som i övrigt är av ömtålig karaktär. Avgörandet huruvida öppna eller slutna hearings bör hållas bör ligga hos utskottet; frågan bör tas upp automatiskt varje gång beslut om hearings fattas.

Att ett sammanträde är offentligt innebär att representanter för alla sorters nyhetsmedia har rätt att närvara. För tillståndsgivningen bör lämpligen samma regler tillämpas som nu gäller för utsändningar från kamrarna.

Avslutningsvis diskuterar motionärerna de grundlagsändringar som erfordras för införandet av ett sådant institut som åsyftas.

Utskottet

I sitt utlåtande förra året över motioner med samma syfte som de förevarande förklarade sig utskottet inte finna skäl för en utredning i ämnet. Riksdagen godkände utlåtandet. Utskottet kan inte heller nu tillstyrka, att något utredningsuppdrag lämnas på sätt motionärerna hemställer. Hinder bör emellertid inte föreligga för grundlagberedningen att, om den skulle finna det motiverat, uppta även denna fråga till övervägande vid den översyn av riksdagens arbetsformer med sikte på en ny riksdagsordning som nu pågår. Utskottet hemställer,

att riksdagen avslår motionerna I: 34 och II: 51.

Stockholm den 29 oktober 1968

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson (s), Sveningsson (h), fru Segerstedt Wiberg* (fp), herrar Sörlin (s), Sörenson (fp), Nyquist (s), Ivar Andersson (s), Svenungsson (h) och Ernst Olsson (cp); samt

från andra kammaren: herrar Adamsson (s), Nilsson i Östersund (s), Henningsson* (s), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Larsson i Luttra* (fp), Norrby (fp), Jonsson (fp) och Lindberg (cp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Adamsson* (s).